

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 13 czerwca 2023 r.

w sprawie umiejętności zawodowych lekarzy i lekarzy dentystów

Na podstawie art. 17 ust. 26 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2022 r. poz. 1731, 1733, 2731 i 2770 oraz z 2023 r. poz. 605 i 650) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje i kody umiejętności zawodowych, w których lekarz i lekarz dentysta mogą uzyskać certyfikat umiejętności zawodowej;
- 2) kwalifikacje lekarza i lekarza dentysty stanowiące warunek ubiegania się o certyfikat umiejętności zawodowej.

§ 2. Rodzaje umiejętności zawodowych, w których lekarz i lekarz dentysta mogą uzyskać certyfikat umiejętności zawodowej, wraz z ich kodami, są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Kwalifikacje lekarza i lekarza dentysty stanowiące warunek ubiegania się o certyfikat umiejętności zawodowej są określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER ZDROWIA

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 932).

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Zdrowia z dnia ...
(Dz. U. poz. ...)

Załącznik nr 1

RODZAJE UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH, W KTÓRYCH LEKARZ I LEKARZ DENTYSTA
MOGĄ UZYSKAĆ CERTYFIKAT UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWEJ, WRAZ Z ICH KODAMI

Lp.	Umiejętność zawodowa	Kod umiejętności zawodowej
1	2	3
1	Andrologia	001
2	Bankowanie tkanek i komórek	002
3	Bronchoskopia	003
4	Chirurgia głowy i szyi	004
5	Chirurgia ręki	005
6	Dermatochirurgia	006
7	Diagnostyka neurofizjologiczna (ENG, EMG, PW)	007
8	Diagnostyka ultrasonograficzna u dorosłych w warunkach szpitalnego oddziału ratunkowego	008
9	Diagnostyka ultrasonograficzna u dzieci w warunkach szpitalnego oddziału ratunkowego	009
10	Diagnostyka ultrasonograficzna w podstawowej opiece zdrowotnej	010
11	Echokardiografia dorosłych	011
12	Echokardiografia dzieci	012
13	Echokardiografia prenatalna	013
14	Elektroterapia kardiologiczna	014
15	Endoskopia przewodu pokarmowego u dorosłych (gastroskopia, kolonoskopia)	015
16	Endoskopia przewodu pokarmowego u dzieci (gastroskopia, kolonoskopia)	016
17	Endoskopowa cholangiopankreatografia wsteczna (ECPW)	017
18	Endoskopowa ultrasonografia (EUS)	018
19	Implantologia stomatologiczna	019
20	Inwazyjna elektrofizjologia	020
21	Kardiologia prenatalna	021
22	Kompleksowa rehabilitacja i leczenie wrodzonej i nabytej spastyczności	022

	mięśni	
23	Kompleksowa rehabilitacja zaburzeń mięśniowo-szkieletowych z wykorzystaniem metod terapii manualnej	023
24	Leczenie oparzeń	024
25	Leczenie żywieniowe	025
26	Leczenie żywieniowe dzieci	026
27	Medycyna bólu	027
28	Medycyna estetyczno-naprawcza	028
29	Medycyna hiperbaryczna	029
30	Medycyna podróży	030
31	Medycyna pola walki	031
32	Medycyna stylu życia	032
33	Mikrochirurgia replantacyjna narządu ruchu	033
34	Neuroultrasonografia	034
35	Obesitologia	035
36	Odontologia sądowa	036
37	Ogólna diagnostyka ultrasonograficzna w zakresie jamy brzusznej u dorosłych	037
38	Ogólna diagnostyka ultrasonograficzna w zakresie jamy brzusznej u dzieci	038
39	Onkogenetyka	039
40	Organizacja ochrony zdrowia wojsk	040
41	Orzecznictwo lekarskie	041
42	Orzecznictwo sportowo-lekarskie	042
43	Płytki sedacja	043
44	Profilaktyka i kontrola zakażeń szpitalnych	044
45	Radiologia sądowa	045
46	Radiologia szczękowo-twarzowa	046
47	Radiologia zabiegowa w zakresie chirurgii naczyń	047
48	Radiologia zabiegowa w zakresie gastroenterologii	048
49	Radiologia zabiegowa w zakresie kardiologii	049
50	Radiologia zabiegowa w zakresie kardiologii dziecięcej	050
51	Radiologia zabiegowa w zakresie neurochirurgii	051
52	Radiologia zabiegowa w zakresie neurologii	052
53	Radiologia zabiegowa w zakresie onkologii klinicznej	053
54	Radiologia zabiegowa w zakresie ortopedii i traumatologii narządu ruchu	054

55	Rzadkie choroby metaboliczne dorosłych	055
56	Specjalistyczna diagnostyka i terapia płodu	056
57	Uroginekologia	057

Załącznik nr 2

**KWALIFIKACJE LEKARZA I LEKARZA DENTYSTY STANOWIĄCE WARUNEK
UBIEGANIA SIĘ O CERTYFIKAT UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWEJ**

Lp.	Umiejętność zawodowa	Kwalifikacje lekarza i lekarza dentysty posiadającego tytuł specjalisty lub specjalizację II stopnia w dziedzinie medycyny	Kwalifikacje pozostałych lekarzy i lekarzy dentystów
1	2	3	4
1	Andrologia	endokrynologia, położnictwo i ginekologia	–
2	Bankowanie tkanek i komórek	lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu	
3	Bronchoskopia	anestezjologia i intensywna terapia, chirurgia dziecięca, choroby wewnętrzne, otorynolaryngologia, otorynolaryngologia dziecięca, pediatria	–
4	Chirurgia głowy i szyi	chirurgia szczękowo-twarzowa, otorynolaryngologia	–
5	Chirurgia ręki	chirurgia ogólna, chirurgia plastyczna, neurochirurgia, ortopedia i traumatologia narządu ruchu	–
6	Dermatochirurgia	chirurgia ogólna, chirurgia onkologiczna, chirurgia plastyczna, chirurgia szczękowo-twarzowa, dermatologia i wenerologia, okulistyka, otorynolaryngologia	–
7	Diagnostyka neurofizjologiczna (ENG, EMG, PW)	neurochirurgia, neurologia, neurologia dziecięca, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, otorynolaryngologia, otorynolaryngologia dziecięca, psychiatria, psychiatria dzieci i młodzieży, rehabilitacja medyczna	–
8	Diagnostyka ultrasonograficzna dorosłych w warunkach szpitalnego oddziału ratunkowego	lekarz systemu w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1720, z późn. zm.) posiadający tytuł specjalisty lub II stopień specjalizacji	lekarz systemu w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym nieposiadający tytułu specjalisty lub specjalizacji II stopnia

9	Diagnostyka ultrasonograficzna dzieci w warunkach szpitalnego oddziału ratunkowego	lekarz systemu w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym posiadający tytuł specjalisty lub II stopień specjalizacji	lekarz systemu w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym nieposiadający tytułu specjalisty lub specjalizacji II stopnia
10	Diagnostyka ultrasonograficzna w podstawowej opiece zdrowotnej	lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2527)	lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu 2 roku szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie medycyny rodzinnej
11	Echokardiografia dorosłych	anestezjologia i intensywna terapia, choroby wewnętrzne, medycyna rodzinna	–
12	Echokardiografia dzieci	neonatologia, pediatria	–
13	Echokardiografia prenatalna	kardiologia, kardiologia dziecięca, neonatologia, położnictwo i ginekologia, radiologia i diagnostyka obrazowa	–
14	Elektroterapia kardiologiczna	kardiologia, kardiologia dziecięca	–
15	Endoskopia przewodu pokarmowego u dorosłych (gastroskopia, kolonoskopia)	chirurgia ogólna, chirurgia onkologiczna, choroby wewnętrzne	lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie gastroenterologii po ukończeniu i zaliczeniu modułu podstawowego w zakresie chorób wewnętrznych, lekarz posiadający I stopień specjalizacji w dziedzinie chirurgia ogólna, chirurgia onkologiczna lub choroby wewnętrzne
16	Endoskopia przewodu pokarmowego u dzieci (gastroskopia, kolonoskopia)	chirurgia dziecięca	lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie gastroenterologii dziecięcej po ukończeniu i zaliczeniu modułu podstawowego w zakresie pediatrii
17	Endoskopowa cholangiopankreatografia wsteczna (ECPW)	chirurgia ogólna, chirurgia onkologiczna, gastroenterologia, gastroenterologia dziecięca	–
18	Endoskopowa ultrasonografia przewodu pokarmowego (EUS)	chirurgia ogólna, chirurgia onkologiczna, gastroenterologia, gastroenterologia dziecięca	–
19	Implantologia stomatologiczna	lekarz dentysta posiadający prawo wykonywania zawodu i co najmniej 5-letni staż pracy w zawodzie	
20	Inwazyjna elektrofizjologia	kardiologia, kardiologia dziecięca	–

21	Kardiologia prenatalna	kardiologia dziecięca, neonatologia, położnictwo i ginekologia, radiologia i diagnostyka obrazowa	lekarz posiadający I stopień specjalizacji w dziedzinie kardiologia dziecięca, neonatologia, położnictwo i ginekologia lub radiologia i diagnostyka obrazowa; lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne, po ukończeniu i zaliczeniu 3 roku szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii lub radiologii i diagnostyki obrazowej; lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu modułu podstawowego w zakresie pediatrii, w przypadku odbywania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie kardiologia dziecięca lub neonatologia
22	Kompleksowa rehabilitacja i leczenie wrodzonej i nabytej spastyczności mięśni	chirurgia onkologiczna, neurochirurgia, neurologia, neurologia dziecięca, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, rehabilitacja medyczna, reumatologia	lekarz posiadający I stopień specjalizacji w dziedzinie chirurgia onkologiczna, neurochirurgia, neurologia, neurologia dziecięca, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, rehabilitacja medyczna lub reumatologia
23	Kompleksowa rehabilitacja zaburzeń mięśniowo-szkieletowych z wykorzystaniem metod terapii manualnej	neurochirurgia, neurologia, neurologia dziecięca, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, rehabilitacja medyczna, reumatologia	lekarz posiadający I stopień specjalizacji w dziedzinie neurochirurgia, neurologia, neurologia dziecięca, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, rehabilitacja medyczna lub reumatologia
24	Leczenie oparzeń	chirurgia dziecięca, chirurgia ogólna, chirurgia plastyczna, intensywna terapia, ortopedia i traumatologia narządu ruchu	–
25	Leczenie żywieniowe dorosłych	lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu	
26	Leczenie żywieniowe dzieci	anestezjologia i intensywna terapia, choroby płuc dzieci, endokrynologia i diabetologia dziecięca, kardiologia dziecięca, nefrologia dziecięca, neonatologia, onkologia i hematologia dziecięca, pediatria	–
27	Medycyna bólu	lekarz i lekarz dentysta posiadający prawo wykonywania zawodu	
28	Medycyna estetyczno-naprawcza	lekarz i lekarz dentysta posiadający prawo wykonywania zawodu	

29	Medycyna hiperbaryczna	anestezjologia i intensywna terapia, medycyna ratunkowa, toksykologia kliniczna	–
30	Medycyna podróży	choroby wewnętrzne, choroby zakaźne, medycyna pracy, medycyna rodzinna, medycyna transportu, pediatria	–
31	Medycyna pola walki	lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu	
32	Medycyna stylu życia	lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu	
33	Mikrochirurgia replantacyjna narządu ruchu	chirurgia ogólna, chirurgia plastyczna, ortopedia i traumatologia narządu ruchu	–
34	Neuroltrasonografia	neurochirurgia, neurologia, neurologia dziecięca	–
35	Obesitologia	lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu	
36	Odontologia sądowa	medycyna sądowa, radiologia i diagnostyka obrazowa	–
37	Ogólna diagnostyka ultrasonograficzna w zakresie jamy brzusznej u dorosłych	chirurgia ogólna, choroby wewnętrzne, choroby zakaźne, medycyna nuklearna, medycyna ratunkowa, medycyna rodzinna, medycyna sportowa	lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu modułu podstawowego w zakresie chirurgii ogólnej lub chorób wewnętrznych; lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu 2 roku szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie choroby zakaźne, medycyna nuklearna, medycyna ratunkowa, medycyna rodzinna lub medycyna sportowa
38	Ogólna diagnostyka ultrasonograficzna w zakresie jamy brzusznej u dzieci	pediatria, medycyna nuklearna, medycyna ratunkowa, medycyna sportowa	lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu modułu podstawowego w zakresie pediatrii; lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu 2 roku szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie medycyna nuklearna, medycyna ratunkowa lub medycyna sportowa
39	Onkogenetyka	chirurgia onkologiczna, ginekologia onkologiczna, hematologia, onkologia i hematologia dziecięca, onkologia kliniczna, radioterapia onkologiczna	–
40	Organizacja ochrony	wszystkie specjalności lekarskie i	–

	zdrowia wojsk	lekarsko-dentystyczne	
41	Orzecznictwo lekarskie	wszystkie specjalności lekarskie i lekarsko-dentystyczne	–
42	Orzecznictwo sportowo – lekarskie	chirurgia dziecięca, chirurgia ogólna, choroby wewnętrzne, kardiologia, kardiologia dziecięca, pediatria, medycyna ogólna, medycyna pracy, medycyna rodzinna, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, rehabilitacja medyczna	–
43	Płytki sedacja	chirurgia dziecięca, chirurgia ogólna, chirurgia onkologiczna, chirurgia plastyczna, choroby wewnętrzne, dermatologia i wenerologia, gastroenterologia, gastroenterologia dziecięca, kardiologia, kardiologia dziecięca, pediatria, położnictwo i ginekologia, pulmonologia, radiologia i diagnostyka obrazowa, urologia, urologia dziecięca	lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu i zaliczeniu 2 roku szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii
44	Profilaktyka i kontrola zakażeń szpitalnych	lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu	
45	Radiologia sądowa	medycyna sądowa, radiologia i diagnostyka obrazowa	–
46	Radiologia szczękowo-twarzowa	lekarz i lekarz dentysta posiadający prawo wykonywania zawodu	
47	Radiologia zabiegowa w zakresie chirurgii naczyń	chirurgia naczyń	–
48	Radiologia zabiegowa w zakresie gastroenterologii	Gastroenterologia	–
49	Radiologia zabiegowa w zakresie kardiologii	Kardiologia	–
50	Radiologia zabiegowa w zakresie kardiologii dziecięcej	kardiologia dziecięca	–
51	Radiologia zabiegowa w zakresie neurochirurgii	Neurochirurgia	–
52	Radiologia zabiegowa w zakresie neurologii	Neurologia	–
53	Radiologia zabiegowa w zakresie onkologii klinicznej	onkologia kliniczna	–

54	Radiologia zabiegowa w zakresie ortopedii i traumatologii narządu ruchu	ortopedia i traumatologia narządu ruchu	–
55	Rzadkie choroby metaboliczne dorosłych	anestezjologia i intensywna terapia, choroby płuc, choroby wewnętrzne, endokrynologia, gastroenterologia, genetyka kliniczna, hematologia, immunologia kliniczna, kardiologia, medycyna paliatywna, medycyna rodzinna, nefrologia, neurologia, okulistyka, psychiatria, reumatologia, transplantologia kliniczna	lekarz posiadający pierwszy stopień specjalizacji w dziedzinie anestezjologia i intensywna terapia, choroby płuc, choroby wewnętrzne, endokrynologia, gastroenterologia, genetyka kliniczna, hematologia, immunologia kliniczna, kardiologia, medycyna paliatywna, medycyna rodzinna, nefrologia, neurologia, okulistyka, psychiatria, reumatologia lub transplantologia kliniczna
56	Specjalistyczna diagnostyka i terapia płodu	położnictwo i ginekologia	–
57	Uroginekologia	położnictwo i ginekologia	-

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie umiejętności zawodowych jest wykonaniem upoważnienia ustawowego zawartego w art. 17 ust. 26 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2022 r. poz. 1731, z późn. zm.). Umiejętnościami zawodowymi określa się nabywanie umiejętności z zakresu danej dziedziny medycyny albo kilku dziedzin medycyny lub będące umiejętnościami udzielania określonych świadczeń zdrowotnych. Certyfikat umiejętności zawodowej będzie przyznawać towarzystwo naukowe o zasięgu krajowym prowadzące działalność naukową od co najmniej 5 lat poprzedzających datę złożenia pierwszego wniosku o certyfikację danej umiejętności zawodowej albo państwowy instytut badawczy, o którym mowa w art. 21 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 498), uczestniczący w systemie ochrony zdrowia, właściwe dla danej umiejętności zawodowej wpisane do rejestru prowadzonego przez dyrektora Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

W załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia zostały określone rodzaje umiejętności zawodowych, w których lekarz i lekarz dentysta mogą uzyskać certyfikat umiejętności zawodowej, wraz z ich kodami. Katalog umiejętności zawodowych został opracowany na podstawie efektów pracy dwóch powołanych przez ministra właściwego do spraw zdrowia zespołów ekspertów z udziałem przedstawicieli różnych instytucji, propozycji zgłaszanych przez konsultantów krajowych, Narodowy Instytut Kardiologii, Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie – Państwowy Instytut Badawczy oraz polskie towarzystwa naukowe.

W załączniku nr 2 do projektu rozporządzenia wskazano kwalifikacje lekarza i lekarza dentysty stanowiące warunek ubiegania się o certyfikat umiejętności zawodowej. Spełnienie warunku umożliwi przystąpienie do certyfikacji lekarzy, którzy nabyli wcześniej określony zakres wiedzy i umiejętności w drodze szkolenia specjalizacyjnego. Do certyfikacji części umiejętności będą mogli przystąpić także lekarze bez specjalizacji lub ze specjalizacją pierwszego stopnia. Lekarze nabywający umiejętności praktyczne w drodze szkolenia specjalizacyjnego, gdzie liczba wykonanych procedur określona w programie specjalizacji jest wystarczająca do uznania ich za umiejętności zawodowe, nie muszą już tych umiejętności potwierdzać ponownie w drodze certyfikacji. Lekarze specjaliści, którzy nabyli w drodze szkolenia specjalizacyjnego umiejętność zawodową określoną w rozporządzeniu, nie zostali uwzględnieni w załączniku nr 2 do projektu rozporządzenia. Europejska Unia Lekarzy Specjalistów (UEMS), która jest najstarszą i największą organizacją zrzeszającą organizacje

reprezentujące lekarzy specjalistów ze wszystkich krajów unijnych, kierując się zasadą niezależności od wpływów komercyjnych oraz utrzymaniem wysokiego poziomu jakości kształcenia, rekomenduje oddzielenie jednostek prowadzących szkolenie od jednostek przeprowadzających egzaminy końcowe weryfikujące wiedzę i umiejętności po odbytym szkoleniu (tj. rozdzielenie zadań jednostek szkolących od zadań jednostek certyfikujących).

Projekt rozporządzenia był opiniowany przez Naczelną Radę Lekarską.

Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie umiejętności zawodowych lekarzy i lekarzy dentystów jest elementem Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Projektowane rozporządzenie jest jedną z reform wdrażanych w kamieniu milowym D27G „Wejście w życie aktów prawnych mających na celu poprawę atrakcyjności zawodów medycznych i warunków pracy pracowników medycznych”.

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt aktu nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Projektowane rozporządzenie nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowane rozporządzenie może wywierać pozytywny wpływ na działalność podmiotów wykonujących działalność leczniczą przez możliwość włączenia dodatkowych lekarzy, lekarzy dentystów do procesu udzielania świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, którzy uzyskali i potwierdzili certyfikatem swoje dodatkowe umiejętności zawodowe.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej i nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu

Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.